

יש להניח שעלילת דמשק החריפה חחושה זו בקרב הנוצרים המקומיים והמושבה הזרפתית כחלב. עלילת דמשק העמידה את הקונסול האוסטרי אליהו דה פיגיוטו, שהמדינה שייצג חמכה ביהודי דמשק שהואסמו בעלילה, בעימות חזיתי ישר עם הקונסוליה הצרפתית, אשר ראתה עצמה מגינת הקתולים ועקב כך חמכה במהלכי של קונסול צרפת בדמשק, שהחייצו בראש מאשמי היהודים ברצח למטרות מולחן של הנויר הקפוצ'יני תומאסו ומשרתו אברהם עמאר.44 על פי עדות רבה של הקהילה דמשק, הרב יעקב ענתיבי, שהיה בין החשודים שנצורו בעקבות העלילה, היה אליהו דה פיגיוטו מראשוני היוצאים להגנת החשודים. אחד מיהודי דמשק התחפש המכתבים נמסרו לרבה הראשי של חלב, הרב אברהם ענתיבי, וזה פנה למשפחת הקונסולרית היהודית: עשם היה הארו הגביר המרום, השר והטפטר, משלשלת היחס מגיור אליאו די פיגיוטו הייו [ה] יחייהו וישמרתו] אשר היה בידו כמה משרות מהקונסולרית [מהקונסולרית] מטעם ממלכות פרנקוס [אירופה] ונודרו ועמד הוא כפרץ הוריע צעירנו לערי אירופא בהתרגשות.45 שחרורם של הנאשמים ממאסר עורר גל של איבה דתית בחלב כלפי דה פיגיוטו. יש לעיין כי אלה שחררו ושאשמתם נקבעה על ידי בית דין, וללא בירור משפט נוסף, אלא מכוח צו שרירותי של ממוחד עלי בימי שלטונו האחרונים כסוריה. הדבר חיחק את התחושה כי אכן היהודים הם הרוצחים וכי ניצלו הודות לכוחם ולהשפעתם של אחיהם באירופה ושל הקונסולים לבית פיגיוטו. האיבה עוד בברה כאשר אליהו דה פיגיוטו עצמו התייצב בפני המושל העותמני והקריא באוזניו את הפירמין שקיבל משה מטנטיפיורי מן הסולטן עבד אל מג'יד האוסר עלילת דם מכל סוג שהוא נגד היהודים ברחבי קיסרותו:

הקונסול הכללי של אוסטריה בחלב, שהינו יהודי, הציג באותו היום בפני הפתח פירמין כדי לתת לו פומבי. נאמרו בו שהאשמת יהודי דמשק ברצח הכפול היא האשמת שוא, וכי צדקתם46 הגיעה עד כס הסולטן, שם הוכחה פתוחם.47

בעקבות מעשה זה נצטייר אליהו דה פיגיוטו כמנהיג הפועל לטובת בני עמו. הציגות עוד החריפה כאשר כתודשים לאחר הקראת הפירמין, הנגפלו ארבעה צעירים יהודים מחלב על האב קרלו, נזיר קפוצ'יני אף הוא, והיכוהו קשות. הקונסול הצרפתי הודרו לקשר בין אירוע זה לאופן סיומה של עלילת דמשק ולפירמין שהקריא אליהו דה פיגיוטו:

לדעת, מעשה זה קשור לרצח האב חומס בדמשק, לנסיכות שליוו אותו ולחטי שרף המפורסם שהשיג מ. מטנטיפיורי, שבו נאמרו כי הדברים שהושמעו נגדם [נגד היהודים] הם עלילות גמורות ושפתוחם הוכרה. בעקבות זאת עברו היהודים כאן מריכאן עמוק לזיהורה עוד יותר מכעיסה.48

משיקש קונסול צרפת מן המושל להעניש את ארבעת היהודים, נתחור לו כי הללו מצאו מקלט בבית משפחת דה פיגיוטו, שעשתה כל מאמץ כדי למלט את בני דתה מעונש. כאמצעי לחץ ששליך המושל את משפחותיהם מביתו ונעל את הבתים,

53 זחאיק תרתיח' ען חלב, ו, בירוד 1940, עמ' 153. הנזיר 2. AE, CCC, Alep, vol. 33, Bertrand, Alep, 21.3.1865 אלאב פרינדינ תותל אליושי,

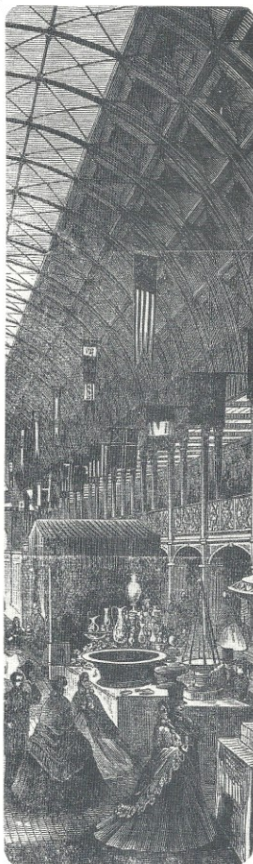
54 על עלילת דמשק נכתבו מאמרים ומחקרים רבים. האחרונים שבהם: נתחור לו כי T. Parfitt, 'The Year of the Blood Libel in the Damascus Blood Libel of 1840', in: S. & V. D. Lipman (eds.), *The Century of Moses Montefiore*, Oxford 1985, pp. 131-148; J. Frankel, 'A Historiographical Oversight — The Austrian Consul-General and the Damascus Blood Libel', in: A. Rapoport-Albert & S.J. Zipperstein (eds.), *Jewish History — Essays in Honour of Chimen Abramsky*, London 1988, pp. 285-317 ריטי מנטון ועלילה דמשק לאור העודות תירוש', בתוך: רברי הקונגרס העולמי האחר עשר למרצי היהוד, חטיבה ב, תולדות עם ישראל, כרך 1, ירושלים תשי"ד, עמ' 143-150.

55 חיים כספי, באור החיים, ירושלים תרפ"ט, דף קך.

56 הרגוש במקור.

57 AE, Correspondance Politique du Consul, Turquie, Alep, vol. 1, Guys, Alep, 16.3.1841

58 AE, CCC, Alep, vol. 33, Guys, Alep, 10.5.1841

האיור: אברהם שמי-מזא

